

BS/164/2012

**OPINIE NA TEMAT PRACY
DZIENNIKARZY**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Ostatnio wiele się mówi na temat tabloidyacji mediów, przyczyn tego zjawiska i odpowiedzialności za ten stan rzeczy. Medioznawcy wskazują w tym kontekście na szereg problemów, m.in. na obniżanie standardów dziennikarskich, upraszczanie przekazu medialnego, pogoń za sensacją, drugorzędną rolę rzetelnej weryfikacji informacji wobec szybkości jej podawania. Podkreślają jednocześnie, że kryzys gospodarczy zmuszający media z jednej strony do minimalizowania kosztów, a z drugiej – do jeszcze większej walki o odbiorcę, dodatkowo pogłębia te problemy.

Jak Polacy postrzegają pracę dziennikarzy? Czy darzą ich zaufaniem? Jacy są, a jacy powinni być dziennikarze? Czy praca w zawodzie dziennikarza jest takim samym sposobem zarabiania pieniędzy jak każdy inny, czy też jest pewnego rodzaju służbą, misją społeczną? Między innymi na te pytania próbowaliśmy znaleźć odpowiedź w jednym z naszych ostatnich sondaży¹. O większość tych kwestii pytaliśmy też dziesięć lat temu, mamy więc możliwość porównania, jak zmieniło się postrzeganie pracy dziennikarzy w ciągu ostatniej dekady.

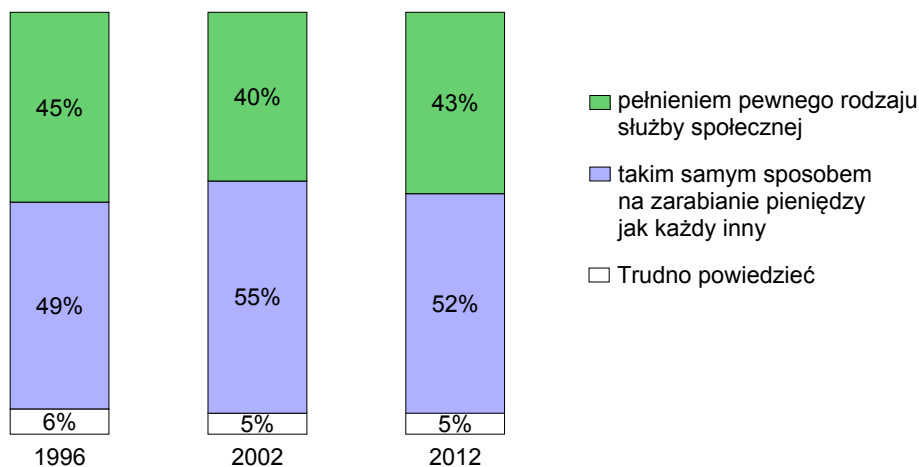
ZAWÓD DZIENNIKARZA – MISJA SPOŁECZNA CZY PRACA JAK KAŻDA INNA?

Czy praca w zawodzie dziennikarza wiąże się z realizacją pewnej misji społecznej, czy też jest takim samym sposobem na zarabianie pieniędzy jak każdy inny? Opinie Polaków w tej sprawie są podzielone, jednak przeważa pogląd, że jest to praca jak każda inna (52%), jednocześnie duża grupa badanych (43%) twierdzi, że wykonywanie zawodu dziennikarza wiąże się z pełnieniem pewnego rodzaju służby społecznej.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (269) przeprowadzono w dniach 4 – 10 października 2012 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PRACA W ZAWODZIE DZIENNIKARZA JEST:

Szesnaście lat temu, gdy po raz pierwszy pytaliśmy o tę kwestię, pogląd, że praca w zawodzie dziennikarza wiąże się z pełnieniem pewnej misji społecznej był niemal równie często podzielany, co przekonanie, że jest to zawód jak każdy inny. Natomiast dziesięć lat temu opinia, że praca dziennikarza to taki sam sposób na zarabianie pieniędzy jak każdy inny wyraźnie przeważała i tak pozostało do dziś – choć przewaga nie jest tak duża jak w 2002 roku.

Na poglądy w tej sprawie wpływa wykształcenie badanych – im jest ono wyższe, tym częściej pracę dziennikarza traktuje się jako pewnego rodzaju służbę społeczną. Wśród absolwentów wyższych uczelni opinia ta przeważa (56%) nad przekonaniem, że jest to taki sam sposób na zarabianie pieniędzy jak każdy inny (44%).

W grupach społeczno-zawodowych większą skłonność do traktowania pracy dziennikarskiej w kategoriach służby społecznej niż zwykłej działalności zarobkowej przejawia kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, pracujący na własny rachunek, a także uczniowie i studenci. Również dla osób często uczestniczących w praktykach religijnych – kilka razy w tygodniu – praca w zawodzie dziennikarza częściej wiąże się z pewnego rodzaju posłannictwem społecznym niż zwyczajnym zarabianiem pieniędzy.

Dosyć istotnie opinie w tej kwestii różnicuje zainteresowanie polityką. Osoby bardziej nią zainteresowane częściej uważają, że praca dziennikarza to pewnego rodzaju misja społeczna, rzadziej natomiast, że to praca jak każda inna. Dla badanych deklarujących duże zainteresowanie polityką, prawie dwukrotnie częściej wykonywanie pracy dziennikarza jest społecznym posłannictwem niż zwykłą pracą zarobkową.

Tabela 1

Zainteresowanie polityką	Czy, Pana(i) zdaniem, praca w zawodzie dziennikarza jest:		
	pełnieniem pewnego rodzaju służby społecznej	takim samym sposobem na zarabianie pieniędzy jak każdy inny	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	64	34	2
Średnie	47	52	1
Małe	35	61	4
Żadne	33	53	14

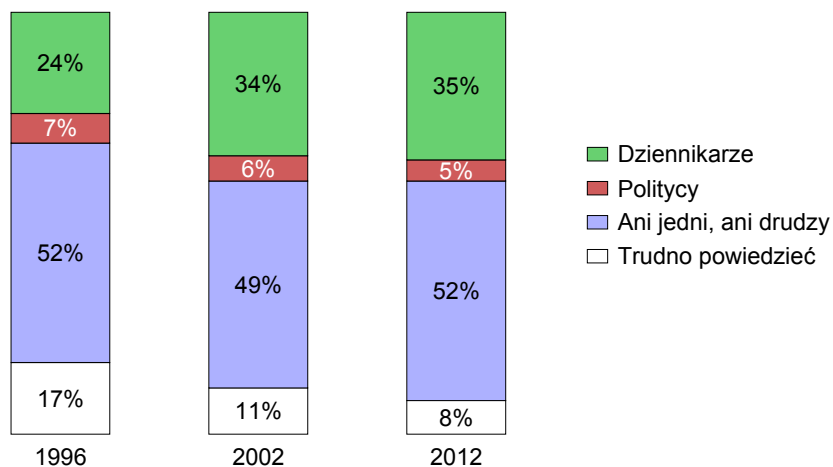
Traktowaniu pracy dziennikarskiej w kategoriach misji, posłannictwa społecznego sprzyja również czytanie gazet codziennych. Zwraca także uwagę, że badani czerpiący informacje o kraju i świecie przede wszystkim z internetu, którzy, jak można przypuszczać, częściej są odbiorcami dziennikarstwa obywatelskiego, bardziej skłonni są postrzegać dziennikarstwo jako służbę społeczną (50%).

Tabela 2

Czy czyta Pan(i) jakąś gazetę codzienną?	Czy, Pana(i) zdaniem, praca w zawodzie dziennikarza jest:		
	pełnieniem pewnego rodzaju służby społecznej	takim samym sposobem na zarabianie pieniędzy jak każdy inny	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, co najmniej 2–3 razy w tygodniu	51	46	3
Tak, okazjonalnie, wydania sobotnio-niedzielne	45	51	4
W ogóle nie czytam gazet codziennych	39	56	5

Niezależnie od sprawdzenia, czy badani wiążą pracę w zawodzie dziennikarza z pewną misją społeczną, zapytaliśmy respondentów, kto ich zdaniem w większym stopniu dba o interes społeczny – dziennikarze czy politycy. Większość ankietowanych (52%) uważa, że ani jedni ani drudzy, mniej więcej co trzeci badany (35%) większą dbałość o interes społeczny przypisuje dziennikarzom, natomiast zaledwie co dwudziesty (5%) politykom.

RYS. 2. KTO, PANA(I) ZDANIEM, BARDZIEJ DBA O INTERES SPOŁECZNY?

Ostatnie wyniki są bardzo zbliżone do tych sprzed dziesięciu lat, natomiast w stosunku do badania z 1996 roku, zwiększył się odsetek ankietowanych przekonanych, że dziennikarze bardziej niż politycy dbają o interes społeczny.

Badani traktujący pracę dziennikarzy jako pewnego rodzaju służbę społeczną bardziej też doceniają ich dbałość o interes społeczny niż ci, dla których praca dziennikarza to zawód jak każdy inny. Prawie co drugi ankietowany wiążący pracę dziennikarską z realizacją pewnej misji społecznej uważa, że przedstawiciele tego zawodu lepiej niż politycy dbają o interes społeczny. Natomiast większość respondentów postrzegających pracę w zawodzie dziennikarza jako zwykłą pracę zarobkową jest zdania, że ani politycy, ani dziennikarze nie dbają o interes społeczny.

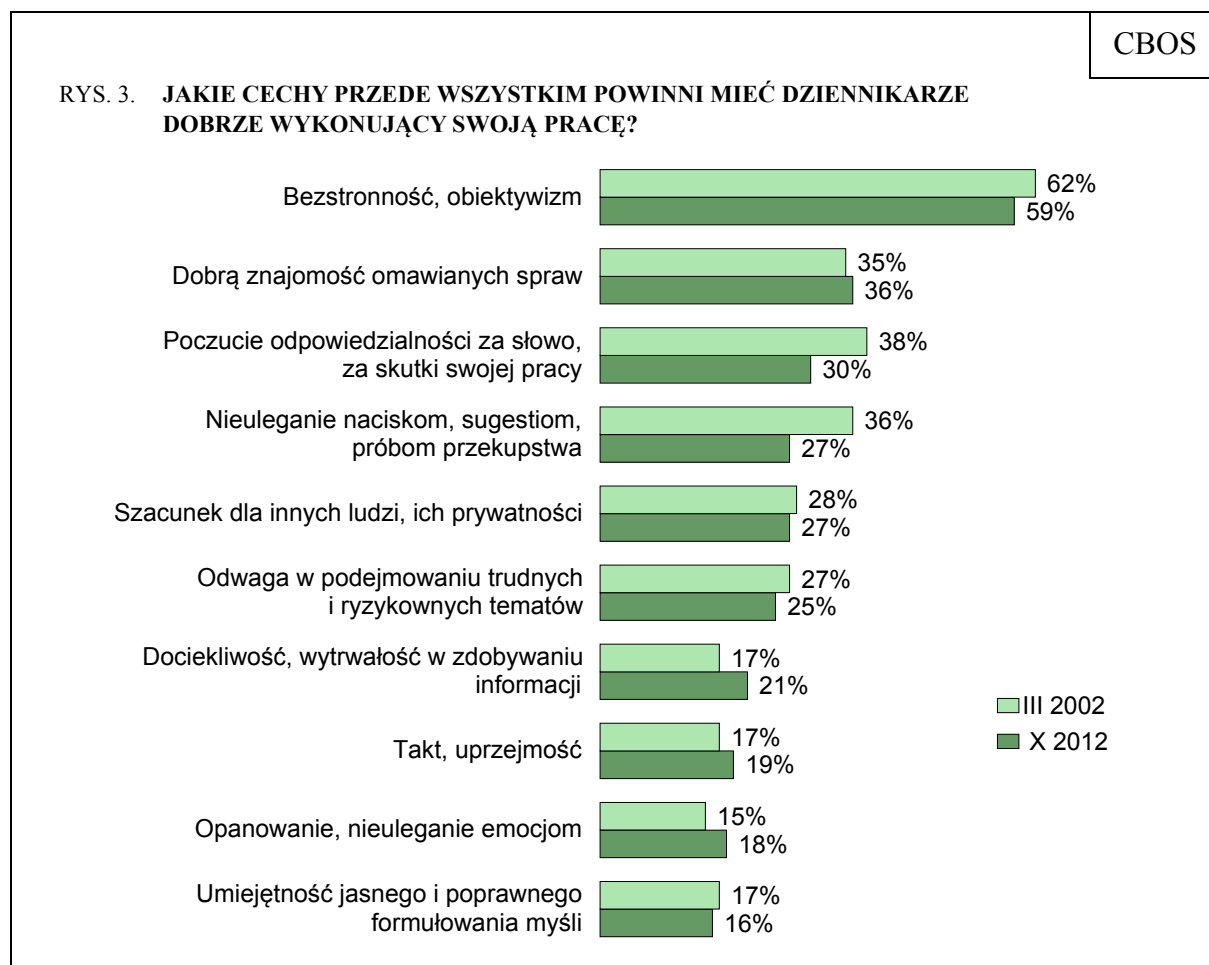
Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, praca w zawodzie dziennikarza jest:	Kto, Pana(i) zdaniem, bardziej dba o interes społeczny?			
	Dziennikarze	Politycy	Ani jedni, ani drudzy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– pełnieniem pewnego rodzaju służby społecznej	47	6	41	6
– taki samym sposobem na zarabianie pieniędzy jak każdy inny	28	5	61	6
Trudno powiedzieć	9	2	41	48

DZIENNIKARZE W POLSCE – OCZEKIWANIA A RZECZYWISTOŚĆ

W celu ustalenia społecznych oczekiwań wobec pracy dziennikarskiej przedstawiliśmy ankietowanym listę dziesięciu cech i poprosiliśmy o wybranie trzech najważniejszych, które powinny charakteryzować dobrego dziennikarza.

Bezstronność i obiektywizm – to cechy dziennikarza dobrze wykonującego swoją pracę, wskazywane przez respondentów zdecydowanie najczęściej (59%). Inne bardzo pożądane przymioty to: dobra znajomość omawianych spraw (36%) oraz poczucie odpowiedzialności za słowo (30%). Nieco rzadziej wymieniane było nieuleganie naciskom, sugestiom, próbom przekupstwa (27%), szacunek dla innych ludzi, ich prywatności (27%) oraz odwaga w podejmowaniu trudnych i ryzykownych tematów (25%). Mniej więcej co piąty respondent do najważniejszych cech dobrego dziennikarza zaliczał dociekliwość, wytrwałość w zdobywaniu informacji (21%), takt, uprzejmość (19%), opanowanie, nieuleganie emocjom (18%) oraz umiejętność jasnego i poprawnego formułowania myśli (16%).

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać trzy cechy

W porównaniu z wynikami sprzed dziesięciu lat, straciło na znaczeniu nieuleganie naciskom, sugestiom, próbom przekupstwa (odsetek wskazań zmalał z 36% do 27%) oraz poczucie odpowiedzialności za słowo (z 38% do 30%). Znaczenie i częstość wskazywania pozostałych cech nie uległa większym zmianom.

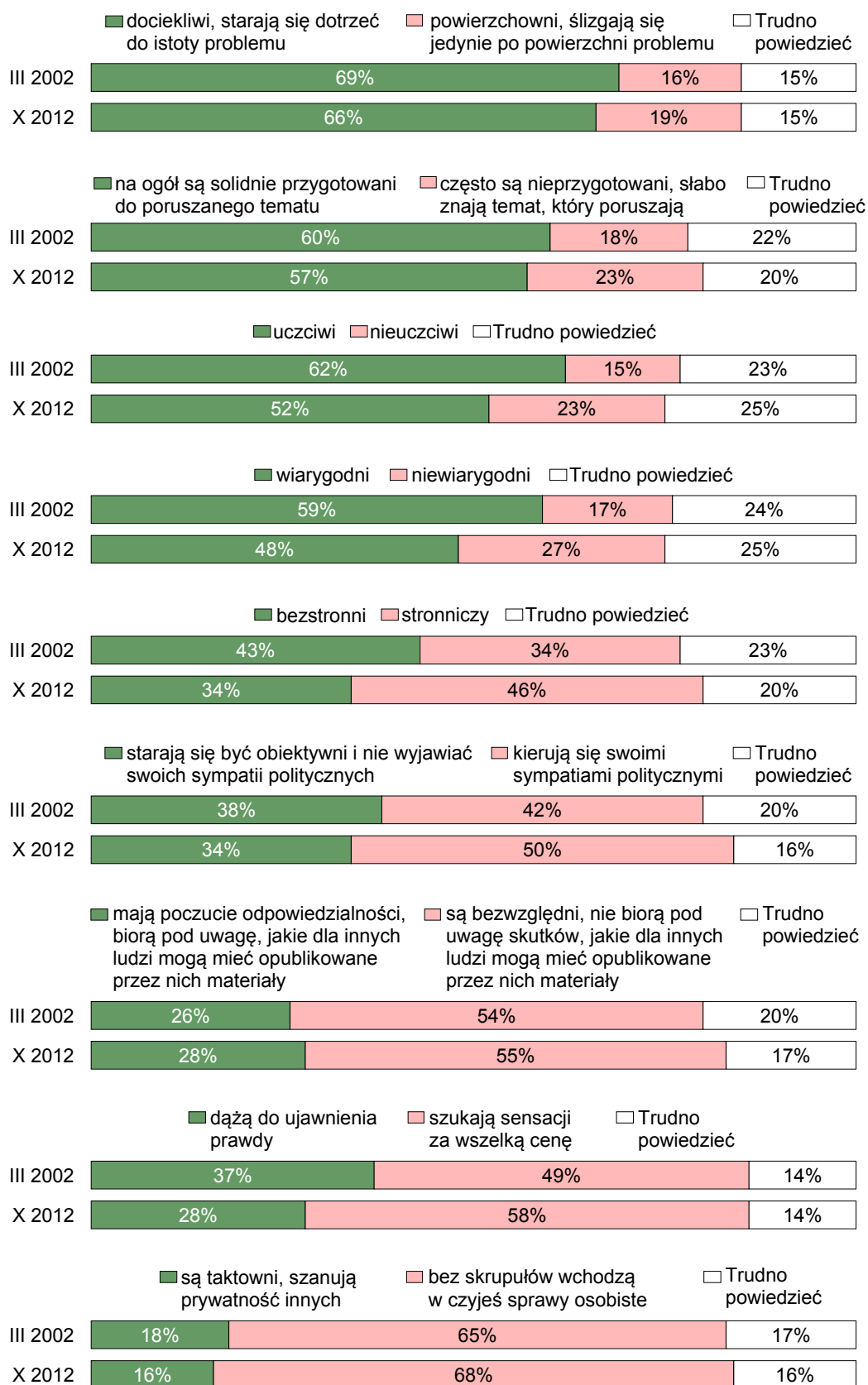
Postulowane cechy dobrego dziennikarza zależne są w znacznej mierze od poziomu wykształcenia. Badani lepiej wykształceni, a zwłaszcza absolwenci wyższych uczelni, większe znaczenie niż osoby gorzej wykształcone przypisują bezstronności, obiektywizmowi, dobrej znajomości omawianych spraw, nieuleganiu naciskom, próbom przekupstwa oraz odpowiedzialności za słowo. Dodać jednak należy, że niezależnie od poziomu wykształcenia, bezstronność i obiektywizm to według wszystkich ankietowanych najbardziej pożądane cechy dziennikarzy. Z kolei badani gorzej wykształceni – z wykształceniem podstawowym bądź zasadniczym zawodowym – większą wagę niż pozostali przywiązują do taktu i uprzejmości.

Chcąc sprawdzić, w jaki sposób postrzegani są dziennikarze, zapytaliśmy respondentów, jak oceniają przedstawicieli tego zawodu pod względem wybranych cech – odnoszących się zarówno do sfery ściśle zawodowej, jak i pewnych przymiotów natury moralnej.

Z deklaracji badanych wynika, że najmocniejszą cechą dziennikarzy jest dociekliwość. Dwie trzecie badanych (66%) dostrzega tę cechę u większości dziennikarzy, a niespełna co piąty (19%) jest przeciwnego zdania i twierdzi, że są powierzchowni, ślizgają się jedynie po powierzchni problemu. Dziennikarze są również pozytywnie oceniani w zakresie przygotowania do poruszanych tematów – w tym przypadku również opinie korzystne zdecydowanie przeważają nad negatywnymi (57% wobec 23%). Nieco gorzej oceniana jest ich uczciwość oraz wiarygodność, choć w przypadku tych cech również więcej jest opinii pozytywnych niż krytycznych. Mniej więcej co drugi ankietowany jest zdania, że dziennikarze są uczciwi (52%) i wiarygodni (48%), natomiast mniej więcej co czwarty zarzuca im brak uczciwości (23%) oraz brak wiarygodności (27%).

RYS. 4. JAK OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) WIĘKSZOŚĆ DZIENNIKARZY?
CZY, PANA(I) ZDANIEM, SĄ ONI:

Do najsłabszych stron dziennikarzy respondenci zaliczają brak poszanowania dla prywatności innych osób, pogoń za sensacją oraz nieliczenie się ze skutkami, jakie mogą mieć publikowane przez nich materiały. Ponad dwie trzecie respondentów (68%) uważa, że dziennikarze bez skrępowań wchodzi w czyjeś sprawy osobiste, a jedynie co szósty (16%) twierdzi, że są taktowni i szanują prywatność innych. Większość ankietowanych zarzuca dziennikarzom pogoń za sensacją (58%), a zdecydowanie mniejsza grupa badanych uważa, że dążą do ujawniania prawdy (28%). Jednocześnie ponad połowa respondentów (55%) jest zdania, że dziennikarze w swej pracy nie uwzględniają skutków, jakie dla innych ludzi mogą mieć publikowane przez nich materiały, a dwukrotnie rzadziej cenią ich za poczucie odpowiedzialności (28%).

Bezstronność i obiektywizm – najbardziej pożądane, zdaniem badanych, cechy dziennikarzy – również nie są oceniane najlepiej. Prawie połowa respondentów uważa, że dziennikarze są stronniczy (46%) i kierują się swoimi sympatiami politycznymi (50%), a jedynie co trzeci sądzi, że są bezstronni (34%), obiektywni i nie wyjawiają swoich preferencji politycznych (34%).

W porównaniu z wynikami sprzed dziesięciu lat opinie o pracy dziennikarzy pogorszyły się. Wzrosło przekonanie o ich stronniczości (z 34% do 46%) i nieobiektywności, (z 42% do 50%). Postawa moralna dziennikarzy także oceniana jest krytyczniej niż w 2002 roku – znacząco zmalał odsetek badanych przekonanych o ich uczciwości (z 62% do 52%) oraz wiarygodności (z 59% do 48%). Jednocześnie ubyło respondentów uważających, że dążą oni do ujawnienia prawdy (z 37% do 28%), a przybyło przekonanych, że szukają sensacji za wszelką cenę (z 49% do 58%).

ZAUFIANIE DO DZIENNIKARZY

Poprosiliśmy również respondentów, by na siedmiostopniowej skali określili swoje zaufanie do polskich dziennikarzy. Średnia wartość na tak skonstruowanej skali wynosi „4” i mniej więcej na tym poziomie lokuje się obecnie zaufanie do polskich dziennikarzy (4,02).

Tabela 4

Czy ogólnie rzecz biorąc ma Pan(i) zaufanie do polskich dziennikarzy, czy też nie?	Wskazania według terminów badań		
	VI 2003	XI 2006	X 2012
Średnie na skali, na skali od 1 do 7, na której „1” oznacza całkowity brak zaufania do polskich dziennikarzy (respondent w ogóle nie ma zaufania do polskich dziennikarzy) a „7”, że ma pełne zaufanie do polskich dziennikarzy	4,67	4,87	4,02
Odchylenie standardowe	1,41	1,44	1,45
Liczba osób	1170	912	974

W taki sam sposób o zaufanie do tej profesji pytaliśmy przed sześciu i dziewięciu laty. W okresie od 2003 do 2006 roku, poziom zaufania nie zmienił się znacząco, a różnice między uzyskanymi średnimi mieściły się praktycznie w granicach błędu statystycznego², natomiast obecnie poziom zaufania do dziennikarzy jest znacząco niższy.

Zaufanie do dziennikarzy zależne jest w pewnej mierze od wieku i wykształcenia badanych. Absolwenci wyższych uczelni dużo krytyczniej podchodzą do przedstawicieli tego zawodu niż badani gorzej wykształceni. Mniejszym zaufaniem obdarzają dziennikarzy również młodszy badani.

W ciągu ostatniej dekady zaszły pewne niekorzystne zmiany w postrzeganiu pracy dziennikarzy. Wzrosło przekonanie, że szukają oni sensacji za wszelką cenę, a nie dążą do ujawniania prawdy. Gorzej oceniana jest ich uczciwość i wiarygodność. Częściej niż dziesięć lat temu postrzegani są jako stronniczy, kierujący się własnymi sympatiami politycznymi. Tymczasem właśnie bezstronność i obiektywizm to najbardziej pożądane, zdaniem ankietowanych, cechy dobrego dziennikarza i w tym zakresie nic się nie zmieniło w ciągu ostatnich dziesięciu lat. W porównaniu z 2002 rokiem mniejszą wagę respondenci przywiązują obecnie do takich cech dziennikarza jak nieuleganie naciskom i poczucie odpowiedzialności za słowo.

W kontekście tych negatywnych zmian w obrazie polskiego dziennikarstwa nie dziwi spadek zaufania do zawodu dziennikarza, jaki nastąpił w ciągu ostatnich kilku lat.

Opracowała
Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

---

² Przy założonym poziomie istotności 0,05.

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, praca w zawodzie dziennikarza jest:			Liczba osób
		pełnieniem pewnego rodzaju służby społecznej	takim samym sposobem na zarabianie pieniędzy, jak każdy inny	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		43	52	5	1006
Płeć	Mężczyźni	45	51	4	479
	Kobiety	41	54	5	527
Wiek	18-24 lata	47	52	1	126
	25-34	42	56	2	207
	35-44	37	61	2	144
	45-54	46	50	4	167
	55-64	45	50	5	207
	65 lat i więcej	41	46	13	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	55	7	382
	Miasto do 20 tys.	44	55	2	153
	20-100 tys.	45	52	3	194
	101-500 tys.	48	47	5	172
	501 tys. i więcej mieszk.	47	51	2	106
Wykształcenie	Podstawowe	33	53	14	196
	Zasadnicze zawodowe	41	58	2	262
	Średnie	43	53	3	353
	Wyższe	56	44	1	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	40	1	93
	Średni personel, technicy	50	50		42
	Pracownicy adm.-biurowi	37	63		74
	Pracownicy usług	49	51		57
	Robotnicy wykwalifikowani	34	61	6	110
	Robotnicy niewykwalifik.	37	55	7	51
	Rolnicy	38	60	2	63
Pracujący na własny rach.	53	47		41	
Bierni zawodowo	Renciści	32	52	17	60
	Emeryci	44	47	9	231
	Uczniowie i studenci	54	46		57
	Bezrobotni	44	53	3	56
	Gospodynie domowe i inni	32	66	2	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	47	50	3	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	50		84
	sekt. pryw. poza rolnict.	43	54	3	245
	prywatnym gosp. rolnym	38	58	4	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	54	3	142
	501-750	42	55	3	122
	751-1000	35	59	6	155
	1001-1500	42	52	7	173
	Powyżej 1500 zł	61	39		195
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	50	6	163
	Średnie	39	56	6	474
	Dobre	48	49	3	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	41	4	56
	Raz w tygodniu	43	51	5	458
	1-2 razy w miesiącu	38	57	4	135
	Kilka razy w roku	43	55	3	243
	W ogóle nie uczestniczy	43	52	5	115
Poglądy polityczne	Lewica	51	45	4	184
	Centrum	42	56	2	334
	Prawica	50	46	4	263
	Trudno powiedzieć	30	60	9	226

Tabela 2

		Jakie cechy przede wszystkim powinni mieć dziennikarze dobrze wykonujący swoją pracę?					
		Bezstronność, obiektywizm	Opanowanie, nieuleganie emocjom	Takt, uprzejmość	Umiejętność jasnego i poprawnego formułowania myśli	Odważę w podejmowaniu trudnych i ryzykownych tematów	Dobrą znajomość omawianych spraw
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		59	18	19	16	25	36
Płeć	Mężczyźni	62	18	19	15	24	33
	Kobiety	56	18	19	18	25	39
Wiek	18-24 lata	58	24	14	21	23	48
	25-34	65	14	18	17	22	42
	35-44	61	21	17	14	20	40
	45-54	61	19	24	16	25	34
	55-64	56	17	21	16	32	31
	65 lat i więcej	51	16	20	14	23	25
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	17	21	13	25	36
	Miasto do 20 tys.	47	23	25	20	29	38
	20-100 tys.	61	21	18	15	24	31
	101-500 tys.	66	15	17	16	24	41
	501 tys. i więcej mieszk.	72	14	9	27	21	38
Wykształcenie	Podstawowe	45	17	20	12	23	33
	Zasadnicze zawodowe	51	22	29	13	29	28
	Średnie	63	19	18	21	25	38
	Wyższe	76	12	8	16	20	48
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	74	10	5	16	11	54
	Średni personel, technicy	66	11	22	18	28	55
	Pracownicy adm.-biurowi	79	11	10	18	27	39
	Pracownicy usług	66	22	29	22	22	35
	Robotnicy wykwalifikowani	59	21	27	11	22	33
	Robotnicy niewykwalifik.	42	25	16	18	27	38
	Rolnicy	51	15	21	9	31	34
	Pracujący na własny rach.	74	26	21	13	23	19
Bierni zawodowo	Renciści	49	23	22	10	36	28
	Emeryci	53	16	21	17	26	28
	Uczniowie i studenci	67	23	5	18	23	56
	Bezrobotni	47	20	21	25	32	28
	Gospodynie domowe i inni	49	22	26	22	20	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	11	13	15	27	38
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	71	9	24	14	16	46
	sekt. pryw. poza rolnict.	62	22	19	16	21	39
	prywatnym gosp. rolnym	53	18	18	10	28	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	39	27	23	16	32	36
	501-750	58	13	24	17	27	47
	751-1000	56	18	21	15	23	39
	1001-1500	62	20	16	13	24	30
	Powyżej 1500 zł	68	15	16	19	24	38
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	13	16	20	31	33
	Średnie	57	20	19	16	24	35
	Dobre	64	17	22	16	22	40
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	20	13	14	18	26
	Raz w tygodniu	57	18	21	15	25	39
	1-2 razy w miesiącu	53	16	22	13	27	37
	Kilka razy w roku	66	17	18	19	22	35
	W ogóle nie uczestniczy	68	22	17	22	27	33
Poglądy polityczne	Lewica	66	17	15	21	26	37
	Centrum	60	21	22	16	23	41
	Prawica	59	15	18	13	33	31
	Trudno powiedzieć	51	17	19	18	17	34

Tabela 2 cd.

		Jakie cechy przede wszystkim powinni mieć dziennikarze dobrze wykonujący swoją pracę?						Liczba osób
		Nieuleganie naciskom, sugestiom, próbom przekupstwa	Dociekliwość, wytrwałość w zdobywaniu informacji	Poczucie odpowiedzialności za słowo, za skutki swojej pracy	Szacunek dla innych ludzi, ich prywatności	Inne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		27	21	30	27	0	2	1006
Płeć	Mężczyźni	27	21	29	28	0	3	479
	Kobiety	27	21	31	27	1	2	528
Wiek	18-24 lata	19	27	29	33			126
	25-34	31	20	28	26		2	207
	35-44	26	23	31	37			144
	45-54	27	20	30	24		2	167
	55-64	31	18	31	26	0	3	206
	65 lat i więcej	25	19	32	21	2	6	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	21	30	33		4	382
	Miasto do 20 tys.	18	27	27	27	1	1	153
	20-100 tys.	33	19	28	28	1	1	194
	101-500 tys.	33	17	31	24	0	1	172
	501 tys. i więcej mieszk.	36	23	39	13		1	106
Wykształcenie	Podstawowe	17	20	29	29	1	8	196
	Zasadnicze zawodowe	23	24	30	30		1	262
	Średnie	31	22	26	29	0	0	353
	Wyższe	36	17	40	20		1	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	19	44	26			93
	Średni personel, technicy	25	20	24	29			42
	Pracownicy adm.-biurowi	36	21	30	26			74
	Pracownicy usług	28	19	26	18		3	57
	Robotnicy wykwalifikowani	24	26	32	33			110
	Robotnicy niewykwalifik.	19	23	28	30		6	51
	Rolnicy	25	16	29	21		10	63
	Pracujący na własny rach.	40	12	32	25		3	41
Bierni zawodowo	Renciści	25	21	25	25	2	4	60
	Emeryci	28	22	29	24	1	3	232
	Uczniowie i studenci	13	23	28	38			57
	Bezrobotni	23	23	27	33		1	56
	Gospodynie domowe i inni	23	20	29	36			71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	17	36	27			129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	18	34	22		2	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	27	24	29	28		2	245
	prywatnym gosp. rolnym	25	18	30	20		9	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	15	29	25	35		4	142
	501-750	24	16	23	31		3	122
	751-1000	22	24	30	31	0	2	155
	1001-1500	28	22	37	23	1	2	173
	Powyżej 1500 zł	39	19	35	22			195
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	22	28	24	1	4	163
	Średnie	27	22	30	29	0	2	474
	Dobre	27	19	31	28	0	1	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	41	26	49	20	1	4	56
	Raz w tygodniu	25	17	30	32	1	2	458
	1-2 razy w miesiącu	26	24	30	25	1	4	135
	Kilka razy w roku	27	26	28	27		2	243
	W ogóle nie uczestniczy	31	22	28	15		2	115
Poglądy polityczne	Lewica	22	23	31	26	0	1	184
	Centrum	26	22	27	30		1	334
	Prawica	34	20	37	25	0	1	263
	Trudno powiedzieć	25	19	27	28	1	6	226